

րանը, այդ ուսահայոց միակ բարձրագոյն դպրոցը կատարեալ տգիտութիւնից, որին ապացոյց կլինի Բերբերեանի զեկուցումը վերջին դէպքերի մասին վեհ. հայրապետին:

Թող զէթ այս անգամ ճեմարանում գերակշռի պայծառ լոյսը ու հայրապետի առաջին քայլը այդ դժբաղդ դպրոցի վերաբերմամբ լինի մի այնպիսի որոշում, որը նախ կարդարացնի վեհափառի ծրագրական ճառը կրթական գործի վերաբերմամբ և ապա վեհի ապագայ ինքնուրոյն գործունէութեան նախակարապետը կլինի:

Իսկ գործունէութեան եռանդից զուրկ «Ակակի Ակակիւիչները» թող մտնեն ընդմիջտ իրենց որջերը ու դադարեն ճեմարանի շէմքը անմիտ կերպով մաշելուց:

Վ. Ա.

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Ինչպէս արդէն սպասուում էր, Ն. Վեհափառութիւն Տ. Տ. Մատթէոս II կաթողիկոսը յունիսի 14-ին ժամանեց Թիֆլիս:

Թիֆլիսի կարգադրիչ մասնաժողովի կողմից մի ամբողջ խումբ ընդառաջ էին գնացել Վեհին մինչև Աղստե կայարանը, իսկ Արցախի թեմի պատգամաւոր Հ. Առաքելեանը մինչև Բալաշարի:

Թիֆլիսի ընդունելութիւնը, շնորհիւ կաթողիկոսական ընդունելութեան կարգադրիչ մասնաժողովի եռանդուն գործունէութեան, բուն ժողովրդական էր և նախկին կաթողիկոսների ընդունելութեան հանդէսներից անհամեմատ շքեղ:

Երկաթուղու կայարանում խռնուած ահագին ամբոխ ժողովրդեան, արքայասենեակը զարդարուն և ալ մահուդ սփռուած գնացքի վայրից մինչև հայրապետական կառքը: Արքայասենեկում խմբուած էին բաղմաթիւ հաստատութիւնների, հասարակութիւնների և խմբադրութեանց պատգամաւորութիւններ: Գնացքի առաջ սպասում էին քաղաքումս գտնուած կուսակիցներ, թեմական Ատենի ներկայացուցիչներ, քաղաքապետի պաշտօնակատարն ու իրաւասուներ, քաղաքիս հասարակութեան պատուաւոր ներկայացուցիչներ ևն. կայարանում, ինչպէս և ամբողջ ճանապարհին և հանդիսին կարգը պահպան-

նուժ էին կարգադրիչ մասնաժողովի անդամները, որոնք որոշուժում էին հայրապետական ժապաւինադարդ նշանադրոշմով։ Պաշտօնական ընդունելութիւն կառավարութեան կողմից չկար, բայց երկրիս Կոմս փոխարքայի կողմից Ն. Ս. գալուստը որդունեց ղնդապետ պ. Լադարեանը, որը և յայտնեց, որ Կոմսը ցանկութիւն ունի նոյն օրը կէսօրից լետ ընդունել Վեհին պալատ։

Այնուհետև Ն. Ս. գալուստը շնորհաւորեցին պ. պ. Ս. Յարութիւնեան և Ա. Խատիսեան, որից լետ վեհը մտնելով իւր համար պատրաստուած կառքը, ուղեկցութեամբ իւր շքախմբի, հայրապետական խաչ ու գաւազան կրող ծիաւոր քահանաների և ամբողջ պատգամաւորական խմբի ու ժողովրդեան, հարիւրաւոր կառքերով, դիմեց Աղէքսանդրեան այգին, որի առաջ կաղժ և պատրաստ սպասում էր եկեղեցական դասը ղդեստաւորուած, անթիւ ժողովրդեան հետ միասին։ Այնտեղ վեհը շօւրջառ առնելով և մտնելով ամպհովանու տակ, կարգադրիչ մասնաժողովի կարգադրութեամբ և օրինակելի կարգապահութեամբ հանդէսն առաջ ընթացաւ դէպի Վանքի եկեղեցին։ Երգում էր դպիրների լիուլի խումբը։

Հանդէսը երբ Վանքի եկեղեցի մտաւ՝ վեհ. հայրապետը ընդունուած աղօթումից լետոյ բեմ բարձրացաւ և մի իմաստալից ճառով նկարագրեց հայ ժողովրդի արդի դրութիւնը և հայ աղգի իր վերայ դրած ծանր յուժը, որ կատարել կարողանալու համար խնդրեց աղօթել. ժողովուրդը միաբան ծայնակից եղաւ Ն. Սրբութեան մաղթանքներին։

Նոյն հանդիսով վեհը դիմեց դէպի առաջնորդարան, ուր անմիջապէս ներկայացան Ն. Սրբութեան Թիֆլիսի նահանգապետն ու Էջմիածնի Սինօդի պրօկուրօրը, քաղաքապետին և իրաւասունները և քաղաքիս հայ հասարակութեան ներկայացուցիչներ և ապա հանգիստ առաւ իւր օթեանում։

Մի փոքր լետոյ վեհը իւր շքախմբի, կարգադրիչ մասնաժողովի անդամների և ուրիշ հոգեւորական և աշխարհական անձանց ուղեկցութեամբ այցելեց վրաց Սիօնի տաճարը, ուր Ն. Ս. ընդունեցին 3 քահանաներ, որոնցից մէկը մասնաւոր

տեղեկութիւններ տուեց վանքի սրբութիւնների մասին վրաց լեզուով. վեհր մի քանի խօսք խօսելով այնտեղ երկու հարևան աղբերի եղբայրական բարեկամական յարաբերութիւնների կարևորութեան մասին՝ մեկնեցաւ այնտեղից: Այնտեղ ևս պաշտօնական ընդունելութիւն տեղի չունեցաւ:

Նոյն օրը Վեհ. Հայրապետը պաշտօնական այցելութիւն տուաւ Տ. Փոխարքային, ուր սիրալիր ընդունելութիւն ցոյց տուին Կոմս և Կոմսուհին, որոնք և անմիջապէս փոխայցելութեան եկան Հայրապետին:

Վեհ. Հայրապետը 10 օր մնաց Թիֆլիզում և թեմիս ս. Առաջնորդի, կարգադրիչ մասնաժողովի ու Թիֆլիսի հայ հասարակութեան կողմից ցոյց տրուեց ամեն տեսակ յարգանք, արժանի թէ Հայոց Հայրապետութեան և թէ յատկապէս Ն. Սըրբութեան անձին:

Վանքի բակում ամենայն դիշեր ելեքտրական հրավառութիւն կար, ուր մինչև ուշ դիշեր խռնուած էր անհամար բազմութիւն, որոնք չէին ցրւում, մինչև դէթ մի անգամ վեհր չէր դուրս գալիս պատշգամբ, օրհնում և բարի երթ մաղթում նոցա:

Վահագնաւոր Թիֆլիս լինելը նշանաւորուեց մի նշանաւոր դործով—Ներսիսեան Դպրոցի հիմնարկութեամբ. նոյն յունիսի 17-ին Նաղիբեան տիկնոջ նուիրած գետնի վերայ պ. Ա. Մանթաշեանի հաշուով հիմքը դրուեց դպրոցի նոր շինութեան, եկեղեցական փառայեղ հանդիսաւորութեամբ, ուր առաջին հիմնաքարը դրեց ինքն վեհ. Հայրապետը: Դպրոցի հոգաբարձութիւնը ոչ մի չանք չէր խնայել հանգէսը շքեղ ու վայելուչ կացուցանելու համար: Ահագին թուով հրաւիրեալներին վրաններում արուեց հանդիսաւոր նախաճաշ, որին ներկայ էին թէ Հայրապետը և թէ պետական բարձրաստիճան անձինք: Նախաճաշը բաւական պատշաճ կերպով ղեկավարում էր Թիֆլիսի փոխ-քաղաքագլուխ պ. Ա. Խատիսեանը:

Յուլիսի 23-ին վեհ. Հայրապետը բարեհաճեցաւ հրաժեշտ տալ Թիֆլիսին և ուղևորուել դէպի ս. Էջմիածին: Նորին սրբութեան հաճելի էր ճանապարհին այցելել Սանահնի վանքը:

Թիֆլիզից ուղեկցում էին թեմիս ս. Առաջնորդն ու անդամ վարդապետը, կարգադրել Թանձնաժողովի անդամների մի մասը և այլ պատգամաւորներ:

Սանահնում ընդունելութիւնը խիստ վայելուչ էր. Ն. Ս. դիտեց վանքն ու միւս հնութիւնները, որոնց մասին մանրամասն բացատրութիւններ էր տալիս պ. Ստ. Լիսիցեանը: Վեհր գիշերեց այնտեղ և միւս օրը ուղևորուեց դէպի Ալէքսանդրապոլ, և այնտեղից Անի: Վերադառնալով Ալէքսանդրապոլ վեհափառը շարունակեց իր ճանապարհը, ամբողջ ճանապարհին ընդունելով բոլոր հայաբնակ վայրերի հասարակութիւններին աղոհացով և ճառերով ու կեցցէներով և հուսկ ուրեմն յուլիսի 26-ին Տիրոջ յաղողութեամբ մուտ գործեց իւր Աթոռանիստը՝ ս. Էջմիածին:

Վեհափառը առօրէ է և ժիր և մեզ վերայ թողեց իմաստալից անձի տպաւորութիւն:

Լ Ո Ւ Ր Ե Ր

Ազգիս Վեհ. Հայրապետի օծումը, ինչպէս հաղորդել է Սինօդը տեղոյս մի քանի լրագիրներին, նշանակուած է առաջիկայ սեպտեմբերի 13-ին:

Կովկասեան Հայոց Բարեգործական Ընկերութիւնը Թիֆլիսի իւր բնակարանում, Աբաս-Աբաղեան փողոց, բաց արաւ գրադարան-ընթերցարան:

Վեհ. Հայրապետը Անի եղած միջոցին պրօֆ. Մառին յանձնել է 600 ռուբլի Անիում կատարուող պեղումների համար:

Մոսկուայի հայ հասարակութիւնը 12000 ռուբլի է ժողովել Էջմիածնում Ազգիս Վեհ. Հայրապետի համար մի վայելուչ վեհարան շինելու համար:

Կառավարութեան հրամանով դադարեցրած է «Գործ» օրաթերթը վնասակար ուղղութեան համար:

Օգոստոսի 1-ից լոյս է տեսնում «Հօրիգօն» անունով մի ուրիշ օրաթերթ:

Լոյս տեսաւ նաև «Սուրհանդակ» անունով լրագիր, առ ժամանակ երկուշաբթի օրերը: